

Anatomies del desarrelament

Josep Madaula, amb l'exacte i precís títol *Anatomies del desarrelament*, ens ha demostrat a la Fundació Bosch i Cardellach, a través de setze dibuixos, com es pot poetitzar plàsticament la dramàtica pèrdua de massa arbòria del nostre entorn que va tenir lloc el 9 de desembre del 2014.

Amb el seu treball exposat aconsegueix plasmar una denúncia mediambiental absolutament exquisida i refinada, tot convertint el drama en bellesa, i demostrant, a més, que el realisme plàstic, a voltes, sol ser el camí més directe vers el concepte moral o el filosòfic.

En el seu cas, no es tracta d'un realisme naturalista, sinó d'una mimesi intensament atractiva. Si ens fixem en el tractament que ha donat a les imatges, veurem que ofereixen a l'espectador dues lectures ben diferenciades i quasi simultànies. Totes dues determinades per la distància contemplativa existent entre l'obra i qui la mira: la primera, lleugerament allunyats de cada dibuix, suggereix el mer mimetisme del real, i, la segona, tot apropant-nos, provoca la metamorfosi: les soques semblen tòtems i les escorces exquisides pells de serp, atorgant a la matèria inert quelcom simbòlic i, ahora, orgànic.

També, afinant l'ull sobre l'embull arquitectònic amb què es mostren les arrels, es produeix el mateix doble efecte, però aquí la dualitat perceptiva encara resulta més interessant, ja que aquestes àrees, examinades de prop, evocuen una mena de planimetria urbana, molt propera a les propostes de Joan Vilacasas. Un fet gens casual si tenim en compte que, a la seva producció, quasi sempre ha dominat la poètica dels àmbits urbans públics: carrers, places o architectures, o la d'ambients més íntims, a través de singulars i personalíssims interiors.

Amb aquesta simultània oferta contemplativa o doble distància focal, aconsegueix el difícil equilibri entre l'objectivitat del que podríem considerar com un reportatge plàstic notarial i la subjectivitat de l'estat emocional provocat per allò que ell pretenia captar. És a dir, una síntesi molt il·lustrativa sobre la doble i simultània experiència viscuda per l'artista: l'observació i l'anàlisi dels arbres desmembrats, descalçats i vençuts i el reconeixement sensitiu de qui sent el drama de la devastació. Síntesi que també ha quedat magníficament captada a la filmació de Martí Madaula i Esquirol: *Anatomies del desarrelament, retrat de Josep Madaula*, muntatge que es pot visionar a Internet.

Entre el present treball i altres anteriors, hi ha dos punts de connexió, el primer, quant al tractament formal, és el que enllaça amb algunes de les propostes que va presentar a la monogràfica que el Museu d'Art de Sabadell li va dedicar el 2012. És el cas d'*Arbre vent*, o *Arbre nit*, dues obres realitzades el 2011. El segon, quant al tractament temàtic, ens connecta amb el protagonisme donat als arbres a la mostra presentada a la Galeria Patrick J. Domken, el 2014, encara que amb un to molt bucòlic i allunyat del que ara ens ha ofert.

Amb una eficaç interacció amb l'espectador, les seves imatges reflecteixen, mirada rere mirada, tots els rostres de qui les contemplen, provocant a cadascú el gest d'astorament que, a les passejades per can Deu o pel bosc de Togores, hom feia davant el trist laberint d'arrels violentament exhibides, fracturades i seques.

Josep Madalula ha emprat una temperatura cromàtica absolutament severa, basada en la mal-leabilitat del traç, del difuminat i del degradat que ofereix el carbonet i la sòlida densitat apelfada de les sanguines, que dota els dibuixos amb una textura de tons purs, plena d'energia, impactant, intensa, harmònica i, en alguna ocasió, molt propera a la de les atmosferes melangioses i grisenques de Piranesi. El seu joc de llum i d'ombres està farcit de rics matisos, a base de punts, línies i taques d'intensitats diferents, tot evocant l'aparença de l'aiguafort, de l'aiguatinta o la de les grisalles dels políptics flamencs.

Amb l'eficàcia de la simplicitat, els seus treballs posseeixen els tres màxims valors de la plàstica bidimensional: traç segur, arquitectura espacial madurada i capacitat expressiva. I en cadascun d'ells es reconeix, pels enquadraments, una intencionada i bella composició que no està subordinada als límits del paper, fet que confereix a cada obra una gran força, fins i tot, plena de sonoritat: a voltes, és el silenci de la fusta morta, a voltes, el cruixir nerviós dels esquinçaments dels teixits vegetals i, a voltes, la qualitat greu del despreniment dels terrossos coagulats de les arrels. Cada imatge, com cada fragment de fusta, està dotada d'un timbre propi, d'una vibració diferent, i, a la vegada, d'una iridescència rítmica que aconsegueix evocar-nos els acords d'un nacrat *blues*.

A la proposta *Anatomies del desarrelament* hi ha la devastació de quasi cinquanta mil arbres i, a la vegada, l'alliçonadora advertència sobre la fragilitat de la naturalesa.

Ana Fernández Álvarez
Doctora en Història de l'Art.